

Nr 37.

Ankom till riksdagens kansli den 9 mars 1945 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1945/46 till djupborrning efter salt och olja m. m. vid Höllviken i Skåne.

(1:a avd.)

I propositionen nr 31 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 19 januari 1945, föreslagit riksdagen att till Djupborrning efter salt och olja m. m. vid Höllviken i Skåne för budgetåret 1945/46 under tionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 780 000 kronor.

I syfte att utröna huruvida utsikter finnes att genom djupundersökningar i sydvästra Skånes kritområde påträffa salter, olja eller gas anvisade riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda förslag, för geologisk-geofysisk undersökning av sagda område för budgetåren 1938/39—1940/41 under tionde huvudtiteln reservationsanslag å tillhopa 525 000 kronor.

Sedan denna undersökning slutförts, anvisade riksdagen (prop. nr 52 och r. skr. nr 136 för år 1941 samt prop. nr 159 och r. skr. nr 204 för år 1942) till djupborrning efter salt och olja m. m. vid Höllviken i Skåne under tionde huvudtiteln *dels* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 ett reservationsanslag av 410 000 kronor, *dels ock* å riksstaten för budgetåret 1942/43 ett dylikt anslag av 770 000 kronor. Genom beslut den 9 april 1941 respektive den 22 maj 1942 ställde Kungl. Maj:t förenämnda båda anslag till Sveriges geologiska undersöknings förfogande att av ämbetsverket disponeras i huvudsaklig överensstämmelse med av ämbetsverket i de skrivelser, som lågo till grund för propositionerna i ämnet, angivna planer angående ifrågavarande arbetens bedrivande, avseende utförande av ett borrhål intill 2 200 meters djup, sedermera benämnt Höllviken nr 1.

På grund av tekniska svårigheter måste borrhningen av borrhålet Höllviken nr 1 avbrytas vid ett djup av 1 416 meter. Under borrhningen hade påvisats en betydande förekomst av saltvatten, vars salthalter voro sådana att ett ekonomiskt utnyttjande syntes kunna komma i fråga. Då borrhålets dimensioner emellertid icke medgävo en fullständig undersökning av saltvattentillgången, föreslog Sveriges geologiska undersökning utförande av ett nytt borrhål med ett djup av

cirka 1 400 meter, avsett att närmare belysa omfattningen av den genom borrhålet Höllviken nr 1 påvisade saltvattenförekomsten och att kunna fungera såsom produktionshål för uppfordring av saltvatten i industriell skala. Borrningen av det nya borrhålet, Höllviken nr 2, till vilken Kungl. Maj:t den 30 juni 1943 lämnade sitt tillstånd, påbörjades i juli 1943 men avbröts vid ett djup av 1 201 meter på grund av att syftet med borrningen nåtts genom påvisandet på nämnda djup av en saltvattentillgång tillräcklig för industriell produktion.

I skrivelse den 7 december 1944 har Sveriges geologiska undersökning hemställt om anvisande av medel för fortsatt borrning av sistnämnda borrhål intill ett djup av 2 200 meter. Denna borrning avser i första hand ett eftersökande på större djup av en saltvattentillgång med högre salthalt eller av fasta saltavlagringar för utlakning. Borrningskostnaderna beräknas av Sveriges geologiska undersökning till högst 902 000 kronor. Då emellertid av tidigare anvisat anslag återstår ett belopp av 118 000 kronor, som kan disponeras för fortsatt borrning, har ämbetsverket begränsat sitt anslagsäskande till 784 000 kronor.

Efter att hava redogjort för innehållet i en av statens industrikommission upprättad promemoria angående de tekniska och ekonomiska förutsättningarna för utvinning ur berörda fyndighet av i första hand koksalt och vägsalt, har departementschefen för egen del i ärendet anfört, bland annat, följande:

Betydelsen ur försörjningssynpunkt av ett industriellt utnyttjande av den påträffade saltfyndigheten torde i nuvarande läge icke behöva understrykas. Frågan om ett sådant utnyttjande har också till prövning upptagits av statens industrikommission, som därvid låtit upprätta preliminära och alternativa planer för en på fyndigheten baserad industrianläggning samt kalkyler rörande anläggnings- och driftkostnaderna jämt det ekonomiska resultatet av driften enligt de olika alternativen. Emellertid läser ytterligare utredning om saltutvinningens tekniska och ekonomiska förutsättningar böra verkställas. Enligt vad som framgår av den av industrikommissionen överlämnade promemorian har också kommissionen för avsikt att avvakta de tekniska resultaten av bland annat nu pågående försöksindunstning, innan ytterligare förslag i ämnet framlägges. Vad härefter de ekonomiska förutsättningarna beträffar, framhåller såväl kommissionen som Sveriges geologiska undersökning, att en svensk saltindustri givetvis skulle arbeta under gynnsammare ekonomiska förhållanden, därest den kunde utgå från en saltlösning med högre salthalt eller från en lösning framställd genom utlakning av fasta saltlager. I detta hänseende framgår av förenämnda promemoria, att en fördubbling av borrhållsloösningens saltinnehåll skulle sänka bränsleåtgången och bränslekostnaden vid en saltutvinning med nära 50 procent samt motivera borrning till 3 à 4-dubblad kostnad. Den fördel ur ekonomisk och vid en förlängd kris även ur folkförsörjningens synpunkt, som för en saltproduktion i industriell skala skulle uppstå därest vid fortsatt borrning en råvara med högre salthalt påträffas, är alltså högst väsentlig. Såsom Sveriges geologiska undersökning påpekar torde vidare möjligheterna att finna olja bliva mera effektivt belysta genom fortsatt borrning än genom någon annan åtgärd till jämförlik kostnad. Jag har därför — ehuru någon garanti icke finnes för att man på ett större djup skall påträffa en

saltvattentillgång med högre salthalt, samt en fortsatt borrning av borrhålet nr 2 kan komma att omöjliggöra vidare utvinning av saltvattentillgången från nämnda borrhål på det djup, som nu uppnåtts — efter samråd med chefen för folkhushållningsdepartementet ansett mig böra förorda att borrningen fortsättes. I överensstämmelse härmed, och då det synts angeläget att fördjupningen av borrhålet nr 2 påbörjades snarast möjligt, har jag föreslagit Kungl. Maj:t, att den i Sveriges geologiska undersöknings skrivelse den 7 december 1944 omförmälda anslagsbehållningen å 118 000 kronor finge av ämbetsverket disponeras för fortsatt borrning av nämnda hål. Förslaget har av Kungl. Maj:t bifallits genom beslut den 12 januari 1945. I enlighet med den ståndpunkt, som jag sålunda tidigare intagit, förordar jag nu bifall jämväl till Sveriges geologiska undersöknings framställning om ytterligare anslag för ändamålet. Mot de framlagda kostnadsberäkningarna har jag ingen erinran att göra. Anslaget, som torde få anvisas under tionde huvudtiteln på riksstaten för nästa budgetår, synes dock kunna avrundas nedåt till 780 000 kronor.

Utskottet vill erinra, att riksdagen tidigare anvisat sammanlagt 1 705 000 kronor för här ifrågavarande ändamål. Ehuru såsom i ärendet framhållits någon garanti för att man vid fortsatt borrning på större djup skall påträffa en saltvattentillgång med högre salthalt icke torde förefinnas, anser utskottet dock, att arbetet icke nu bör avbrytas. Utskottet tillstyrker därför, att ytterligare anslag anvisas för ändamålet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Djupborrning efter salt och olja m. m. vid Höllviken i Skåne* för budgetåret 1945/46 under tionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 780 000 kronor.

Stockholm den 9 mars 1945.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Lindström, Gränebo, Bäcklund, Bernhard Nilsson, Bäckström, Gustaf Karlsson, Gillström, Berling, Ekströmer, Wiklund och Ivar Persson; samt

från andra kammaren: herrar Törnkvist, Eriksson i Stockholm, Svensson i Grönvik, Persson i Tidaholm, Pettersson i Dahl, Andersson i Malmö, Mårtensson, Staxäng, Hall, Malmberg i Skövde, Holmström och Lindhölm.
